

Norrtälje Naturvårdsstiftelse

Verksamhetsberättelse 2016

Förord

Norrtälje Naturvårdsstiftelse är uppdelad i tre verksamhetsdelar; naturvård, förvaltning av Färsna gård samt pedagogisk verksamhet vid Färsna Naturcentrum. Verksamheten har under många år till största delen varit projektfinansierad, vilket innebär att stiftelsens ekonomi och verksamhet är beroende av framgångsrika ansökningar. Långsiktigt arbetar styrelse och ledning för att öka uppdragen och de avtalsbaserade intäkterna.

Naturvårdsstiftelsen är kommunalt inrättad 1989 och syftet är att vara en resurs för Norrtälje kommun i olika avseenden. Stiftelsens ledning och styrelse har under många år arbetat för att skapa en god dialog med kommunen och hitta avtalslösningar som kan ge trygghet och stabilitet till verksamheten. Under 2016 gav detta arbete till viss del utdelning, då stiftelsen beviljades ett verksamhetsstöd på 600 Tkr och en diskussion med Barn- och skolnämnden avseende naturdagsavtal för alla skolor i Norrtälje kommun inleddes.

Norrtälje Naturvårdsstiftelse är också förvaltare för Färsna gård, ett tätortsnära och kommunägt natur- och friluftsområde med en lantgård från förra sekelskiftet som kärna och bas för verksamheten. Vid gården har stiftelsen kontor i mangårdsbyggnaden och härifrån utgår majoriteten av de naturdagar som genomförs i stiftelsens regi med skolklasser från hela kommunen. Utöver Naturvårdsstiftelsen finns också andra aktörer på gården, tex Färsna 4H och Veterantraktorklubben Norrtälje. Samtliga vid gården arbetar för att besökare i alla åldrar skall trivas och att gården skall återspegla en Roslagsgård från tidigt 1900-tal.

Vid årets början blickade Naturvårdsstiftelsen med tillförsikt fram emot byggnationen av den nya ladugårdsbyggnaden som förhandlats fram med Norrtälje kommun under 2015. Denna byggnad skulle inrymma pedagogiska utrymmen för naturskoleverksamheten, personalutrymmen och lokaler för föreningslivet. Under våren 2016 stod det dock klart att kommunen inte längre ville satsa pengar på Färsnas byggnader utan beslöt att riva upp upprustningsplanen som man arbetat efter sedan 2013. Därefter har byggprocesserna på Färsna gård avstannat helt, trots upprepade försök under 2016 att åter blåsa liv i dem.

Naturvårdsåret 2016 har präglats av projektslut av det framgångsrika och nydanande projektet "Värdefull odlingsbygd" och genomförande av en mängd mindre projekt och uppdrag i dess kölvatten. T.ex. har stiftelsen genomfört flera uppskattade seminarier under året och en förstudie med fokus på naturvärden längs Roslagsleden.

Färsna Naturcentrum har under 2016 genomfört naturdagar och pedagogiska projekt med stor framgång. Under hösten har ett intensivt och givande projekt i samarbete med SFI och Hermods AB genomförts och Arvsfonden-projektet "Positiva naturupplevelser för ALLA" har fått stor genomslagskraft i de olika aktiviteterna som genomförts. Dessutom har man gjort stora framsteg i arbetet med att bli en resurs för alla kommunens skolor och förskolor då en dialog kring avtal inletts.

Norrtälje Naturvårdsstiftelse verkar generellt för att ge människor en känsla för naturen, skapa förutsättningar för en ekologiskt hållbar framtid och för att bevara och förvalta vårt natur- och kulturarv. Stiftelsen upplever dock en svårighet att bli ett vedertaget begrepp och en välbekant organisation för Norrtäljeborna och för tjänstemän och politiker inom Norrtälje kommun. Detta är ett problem som behöver en snar lösning för att stiftelsens arbete i framtiden skall underlättas. Vi behöver se över vår kommunikation och marknadsföring, både gentemot kunder och uppdragsgivare samt gentemot Norrtälje kommun. Under verksamhetsåret 2016 har ledning och styrelse arbetat en del med dessa frågor, och det kommer med stor sannolikhet läggas stort fokus vid åtgärder under verksamhetsåret 2017.

Färsna gård 2017-02-27

Lotta Andersson, VD

Innehållsförteckning

Verksamhetsberättelse 2016

Färsna gård	s.4
Färsna Naturcentrum	s.7
Naturvård	s.14
Styrelse och personal	s.19
Köpta tjänster och utbildning	s.20
Naturvårdsstiftelsen i media	s.21
Bilagor	
1. Årsredovisning 2016	
2. Revisionsberättelser 2016	

Foton: Tobias Nilsson, Anna Westerlund, Susanne Jansson, Nina Söderström och Lotta Andersson

Färsna gård

Förvaltning av Färsna gård

Färsna gård är en kommunalt ägd gård strax norr om Norrtälje stad. Gården och dess omgivande marker förvaltas av Norrtälje Naturvårdsstiftelse sedan 2009. Förvaltningsområdet omfattar ett femtontal byggnader, gårdsplan, gårdsnära skogsområden, åker och betesmark.

Förvaltning av Färsna gård innebär ansvar för skötseln av gården, omgivande marker och även anpassning och tillgängliggörande för det rörliga friluftslivet. För detta uppdrag utgår sedan 2012 ingen ekonomisk ersättning. Naturvårdsstiftelsen kan i gengäld nyttja gården för egen verksamhet, till exempel för naturskoleverksamheten vid Färsna Naturcentrum, men allt praktiskt arbete måste finansieras av stiftelsens övriga inkomster, något som har visat sig mycket kännbart.

2014 skrevs förvaltningsavtalet för gården om och blev ett så kallat självkostnadsavtal, där stiftelsen s betalar månatlig hyra för gården och tecknar avtal för el och VA. För att täcka kostnaderna för hyra, el och VA tecknades ett verksamhetsavtal där Naturvårdsstiftelsen fick bidrag för att täcka samtliga kostnader. Under 2015 blev det tydligt att de bidrag som betalades ut av kommunen inte helt täckte kostnaderna och under våren 2016 har vd och styrelse fortsatt arbetet med att få till en förändring i avtalet, samt få till ett driftsbidrag för att täcka kostnaderna för praktiskt arbete vid Färsna gård. I maj 2016 sades befintligt avtal upp för omförhandling och därefter vidtog utdragna diskussioner med Norrtälje kommun om hur ett skäligt förvaltningsavtal skall utformas.

Under våren 2016 skedde stora förändringar i Norrtälje kommuns upprustningsplan för Färsna gård (fastslagen 2013). Efter många olika turer under 2015 och ett slutligt beslut om att lägga alla pengar på en byggnad, en ny "ladugård" med samlingslokaler och personalutrymmen, togs i juni 2016 beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott om att helt lägga planen på is och fördela de återstående budgeterade medlen, 2 600 000 kr, på Naturvårdsstiftelsens verksamhet (600 000 kr) och Färsna 4H:s verksamhet (700 000 kr). Efter detta återstod 1 300 000 kr att fördela på "energibesparande åtgärder" samt "personalutrymmen". En inventering av gårdens energiförbrukning genomfördes av kommunen i

augusti, men vid verksamhetsårets slut hade gården ännu inte fått några energiläckage åtgärdat eller några personalutrymmen iordningställda.

Förutom Norrtälje Naturvårdsstiftelse finns ett flertal andra föreningar och organisationer på gården. Det är bland annat Veterantraktorklubben Norrtälje och Färsna 4H, vilka båda har en väl etablerad verksamhet med många medlemmar. Ekonomin för Färsna 4H har precis som för Norrtälje Naturvårdsstiftelse varit mycket dålig, varför Norrtälje kommun valde att anslå medel till båda verksamheterna för att skapa förutsättningar för fortsatt verksamhet vid gården.

Arbetet med att återskapa Färsna gårds kulturmiljöer påbörjades 2012 inom projektet "Roslagsgården" och har sedan dess fortsatt. Under 2016 byggdes ytterligare gårdsgårdar, träd i hagar och längs körvägar hamlades och arbetet med att röja fram stengårdsgårdar och skapa skogsbyn för att öka artdiversiteten har fortsatt. Av virke från röjningar på Färsna gård och andra naturvårdsröjningar som stiftelsen genomfört under året har personalen också producerat ved till gårdens verksamheter och gårdsgårdsvirke som man förädlat, paketerat och sålt med framgång.

Elever från Naturbruksprogrammet vid Norrtälje Teknik- och Naturbruksgymnasium har under 2016 haft praktik hos Norrtälje Naturvårdsstiftelse på Färsna varje torsdag. Eleverna får delta i det ordinarie gårdsarbetet med bland annat stängsling, röjning och utkörning av timmer.

Arrangemang

På Färsna gård arrangeras varje år fyra publika dagar; så även 2016. Detta gör NNS i samarbete med Färsna 4H och Veterantraktorklubben Norrtälje.

Valborgsmässofirandet arrangerades mycket framgångsrikt av Färsna 4H, vilka hade satsat stort med artister, vårtal, försäljning och ponnyridning.

Midsommaraften 2016 höll Veterantraktorklubben i rodret, med uppbackning av Färsna 4H och förberedelser av Naturvårdsstiftelsen. Ca 2000 personer kom till gården på midsommaraften för att uppleva traditionellt midsommarfirande med sång, musik och dans runt midsommarstång. Midsommarstången tillverkades dagen innan med hjälp av SFI- elever, som kom för att lära om svenska traditioner. Detta är numera en tradition i sig hos Naturvårdsstiftelsen.

6 augusti genomförde Veterantraktorklubben sin årliga dag på Färsna gård. Norrtälje Naturvårdsstiftelse deltog med gårdsgårdbygge och marknadsföring av verksamheten.

Färnsnaden genomfördes den 17 september och i år genomfördes även en gårdsgårdbyggarkurs i anslutning till dagen för att visa allmänheten hur detta gamla hantverk går till. Antalet besökare denna dag var stort, ca 500 personer, tack vare ett strålande vackert väder. Dessvärre var antalet försäljare litet, endast 4 stycken, men dessa tillhandahöll ett brett sortiment av saft, sylt, grönsaker, honung och textilt handarbete. 4H:s Café Tupplidret höll öppet och på gården fanns även möjlighet till ponnyridning och fiskdamm.

Julmarknad hölls traditionsenligt lördagen före 1:a advent och lockade ca 500 besökare. Inne i mangårdsbyggnaden höll Shaleema Begum till med försäljning av bakverk från Bangladesh. 4H hade aktiviteter och höll traditionsenligt café Tupplidret öppet.

Färsna Naturcentrum

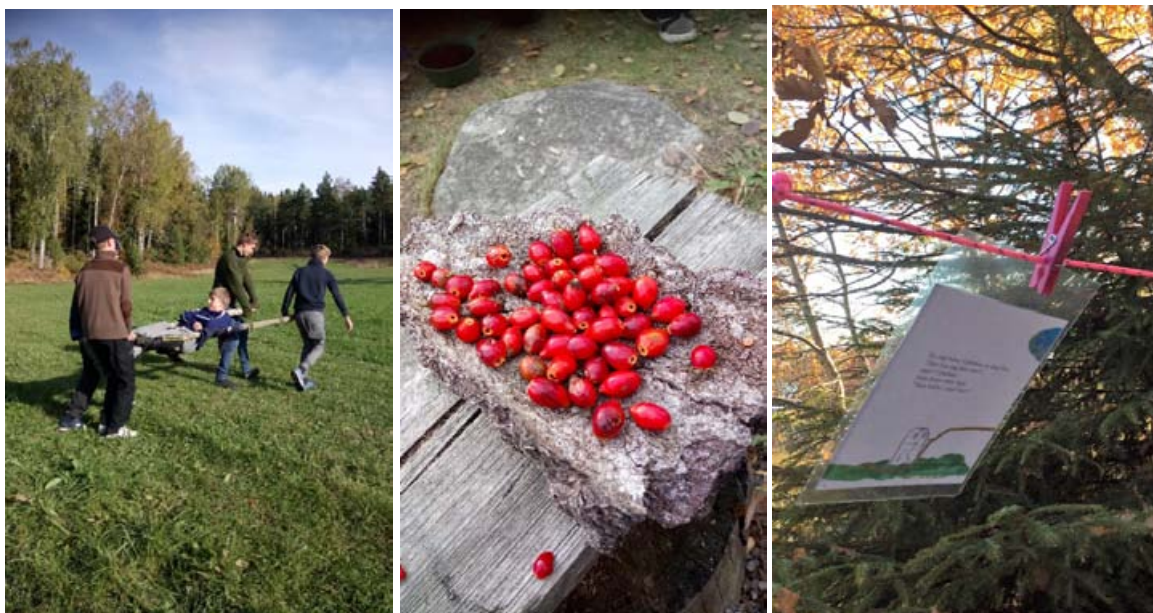
Färsna Naturcentrum är Norrtälje Naturvårdsstiftelses pedagogiska verksamhet med bas på Färsna gård.

Färsna Naturcentrum är ett besöks-, informations och utbildningscentrum för aktiviteter och processer knutna till naturvård, friluftsliv, folkhälsa, skolutveckling, mångfald/integration, natur, småskaligt skogsbruk och hållbar utveckling. Fokus ligger på utomhuspedagogik för elever, som ett komplement till skolan och förskolans ordinarie verksamhet. Färsna Naturcentrum vill visa på naturens möjligheter att lära och utvecklas på bästa sätt. Färsna Naturcentrum vill vara en resurs för olika samhällsfunktioner som utbildning, vård, omsorg, förvaltningar och andra organisationer genom aktiviteter i natur-, trädgårds- och gårdsmiljö på Färsna gård och i hela Roslagen.

Naturdagar och undervisning

Under 2016 har Färsna Naturcentrum arrangerat naturdagar för ca 2 200 elever fördelat på naturdagar vår, sommar, höst och vinter. Dagarna har bedrivits utomhus året runt och årstidernas växlingar har utnyttjats. Naturdagarna och aktiviteterna är kopplade till gällande läroplaner och kursplaner, som en väg mot högre måluppfyllelse för eleverna/barnen, bättre hälsa, ökad självkänsla och välbefinnande. Naturdagarna har främst under 2016 berört odling, hållbar utveckling, ekosystem, språk, naturvård, djur och friluftsliv. Roslagens Sparbanks Stiftelser har delfinansierat ett begränsat antal Naturdagar för elever från skolor i Norrtälje kommun. Detta stöd är ovärderligt och i dagsläget en förutsättning för att elever ska få möjlighet till naturdagar på Färsna Naturcentrum. Allmänna arvsfonden och Länsstyrelsen(LONA) har också delfinansierat andra naturdagar för elever.

Det är huvudsakligen elever från Norrtälje kommun som besöker oss. Färsna Naturcentrum besöks även av elever från andra kommuner, till exempel Montessoriskolan i Vasastan, Stockholm (högstadium), kommer till Färsna Naturcentrum för 10 skoldagar årligen. Dessa dagar är ett komplement till deras ordinarie verksamhet.

Avtal

Under 2016 har Norrtälje Naturvårdsstiftelse haft avtal med fem skolor i Norrtälje och Stockholm. Det är Norrtälje Teknikgymnasiet, Freinetskolan Hugin i Norrtälje, Montessoriskolan i Norrtälje, Freinetskolan Mimer i Norrtälje och Vasastans Montessoriskola i Stockholm. Avtalen innefattar att de bland annat kan nyttja Färsna gårds lärmiljöer, nyttja lokaler och låna markytor till skolavslutningar mm. Avtalen är unika för varje skola. Dessa verksamheter får använda varumärket Färsna gård i sin marknadsföring. Avtalen innefattar även undervisning med personal från Färsna Naturcentrum. Detta är en spännande process som är i sin linda. Hur kan så många människor som möjligt få ta del av Färsna gårds unika miljöer och samarbeta med Färsna Naturcentrum som en långsiktig del i respektive verksamhet? Avtalskunder nyttjar möjligheterna och många av förskolebarnen och eleverna är på gården regelbundet varje vecka under skiftande säsonger under Naturcentrums försorg. Montessoriskolan i Norrtälje hade sin skolavslutning i trädgården i juni med ca 500 personer. Pedagoger nyttjar även lokaler under planeringsdagar. Under året har ca 130 lärare fördelat på olika tillfällen utnyttjat denna möjlighet.

Uppdrag

Föreläsningar och workshops

Färsna Naturcentrum har hållit tre fortbildningsdagar för pedagoger i förskolan och skola, gällande utomhuspedagogik och utemiljöns möjligheter för barn/elevs lärande och utveckling, kopplat till läroplanerna. Dessa fortbildningar och föreläsningar hölls på *I Ur och Skur Ekorrens* förskola i Åkersberga, Frötuna förskola i Norrtälje och på *I Ur och Skurs* nationella konferens Höstglöd i Rosersberg. Färsna Naturentrum höll seminarium i Göteborg och Stockholm under hösten på Skolverkets språkkonferens *Alla barn har rätt till ett språk*, som arrangeras av Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling. Sammanlagt har 270 personer deltagit i föreläsningar.

Processledning

Färsna Naturcentrum har utvecklat processledning på förskolor då de vill förflytta mer av den pedagogiska verksamheten ut till lärmiljöerna och se möjligheterna i ett lärande ute och inne i växelverkan. Anna Westerlund har processlett arbetslag kontinuerligt under året, samt haft naturdagar tillsammans med barn och pedagoger i förskolornas närmiljö. Under 2016 har denna processledning skett tillsammans med pedagoger och förskolechefer på Skederids förskola, Länna förskola, Köpmanholms förskola och Naturbarnstugan *I Ur och Skur*. Färsna Naturcentrum har på detta sätt konkret bidragit till inspiration, kunskapshöjning och ökad medvetenhet om naturen, samt friluftslivets och utomhuspedagogikens möjligheter. Färsna Naturcentrum har i dessa processer träffat ca 45 pedagoger kontinuerligt i små arbetslag under hela året, samt haft Naturdagar med ca 130 barn och pedagoger vid upprepade tillfällen som en del i processen.

Studiebesök

I januari hade vi ett studiebesök/seminarium med kommunalråd, politiker och tjänstemän från Norrtälje kommun för att presentera vår verksamhet. 12 personer deltog.

Event/aktiviteter

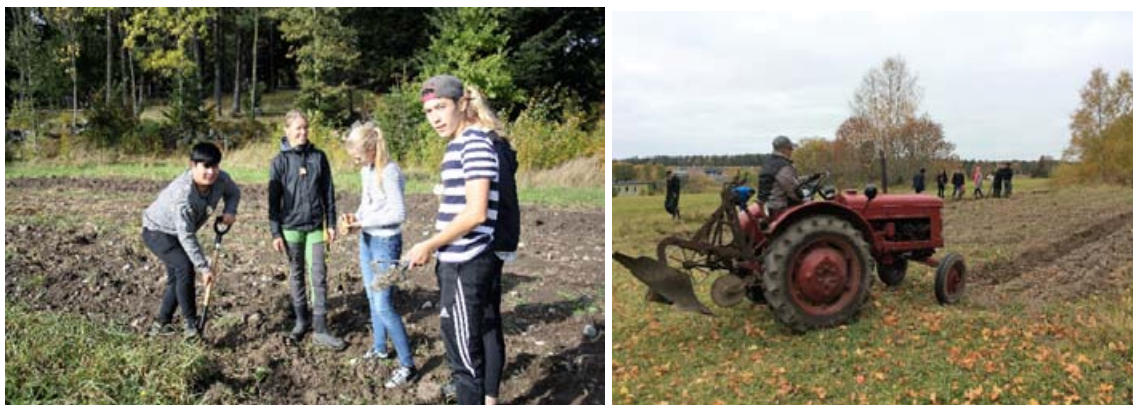
Färsna Naturcentrum har under året arrangerat en aktivitet för företag med teambuilding och afternoon tea. Färsna Naturcentrum har även deltagit i Färnsnaden i september och julmarknad i december på Färsna gård.

Projekt

Naturdagar - ett sinnligt läromedel för alla elever i Roslagen har varit en pedagogisk satsning som Roslagens elever kunnat ta del av. Ekonomisk delfinansiering av Naturdagar från Roslagens Sparbanks stiftelser har gjort det möjligt för fler elever att lära i autentiska miljöer på och vid Färsna gård. Naturcentrum har även genomfört naturdagar med förskolebarn på andra platser i kommunen.

Genom **LONA-projektet Gröna Klassrum** (2015-2017) har vi i år kunnat utvidga våra odlingar på Färsna gård. Vi har odlat i potatisland ute på åkern, söder om trädgården. Norrtälje Veterantraktorklubb har varit till stor hjälp genom att de plöjt, harvat och kupat jorden. Här har många skolklasser fått sätta potatis, som de sedan skördat under hösten och tillagat över öppen eld. Skolelever har sått och rensat ogräs. Vi har också ökat antalet odlingslådor för grönsaker, då intresset från skolorna blir allt större. Vissa lådor sköts helt självständigt av våra avtalsskolor och andra ingår i våra naturdagar och matmöten. Allt som skördas tillagas till lunch i trädgården. Vi har utökat antalet blommande växter för att få blomning hela säsongen och då locka till oss fler insekter och pollinerare. Visningsträdgården är till glädje och inspiration för många besökare.

Rovdjursinformation i Roslagen (Länsstyrelsen i Stockholms Län).

Projektet har skett i samarbete med Rovdjurscentrat De 5 stora i Järvsö och Länsstyrelsen i Stockholms län i många år och under 2015 hade vi senast stöd av Länsstyrelsen för detta. En av åtgärderna fick förläggas till 2016 för att ökad måluppfyllelse skulle ske, då NNS mottog pengarna i slutet av året 2015. Syftet är liksom alla tidigare år att sprida saklig kunskap/information om rovdjuren och genom dialog väcka frågan, hur vi människor och djur ska kunna leva tillsammans. I projektet genomfördes en fortbildning för lärare, pedagoger och andra intresserade den 15 mars 2016 på Färsna gård. Fortbildningsdagen innehöll en föreläsning om rovdjurens biologi av och beteenden av sakkunnig från *Rovdjurscentret De 5 stora* i Järvsö, information om rovdjursförvaltning, pedagogisk workshop och utrymme för diskussioner. 30 deltagare deltog.

Allmänna arvsfonden beviljade Natur och växtkraft för ALLA 2016.

Det är ett treårigt projekt, men ett år beviljas i taget. Projektet syftar främst till att förebygga och minska utanförskap bland unga, samt arbeta förebyggande för god hälsa. Syftet är att ALLA barn och ungdomar oberoende av fysiska, psykiska, sociala och ekonomiska förutsättningar ska få möjlighet att uppleva natur, kultur, odling och friluftsliv på sina egna villkor under tryggt ledarskap. Syftet är också att visa på hur ideella krafter och olika organisationer kan samverka för att stödja samhällsfunktioner som sjukvård och skola, vilket är nyskapande i Norrtälje kommun. Projektet syftar också till att utveckla nya metoder för skola och utbildning, för att få fler barn att lyckas och förverkliga drömmar. Utomhuspedagogik ska vara en självklar metod för ökad måluppfyllelse i skolan, för elever; där lärande och god elevhälsa ska gå hand i hand. Vi har genomfört Naturdagar som delfinansierats av projektet och bidragit till skolutveckling. Vi vill genom projektet skapa mötesplatser mellan grupper. Det kan vara mellan unga från olika länder, unga med olika sjukdom, men det kan också vara från grupper från olika skolor i Norrtälje kommun. Färsna Naturcentrum har under året genomfört tre program med ***Häng me' ut*** för unga med celiaki, elever från en högstadieskola, elever från en skola där nyanlända unga och deras klasskamrater fått träffas i liten grupp. Vi har arrangerat 15 ***Matmöten*** genom att träffas kring odling, matlagning. Det har varit hela skolklasser, delar av skolklasser eller andra grupper som behöver svetsas samman. Vi har nyttjat produkter från trädgården så långt som möjligt och lagat mat efter säsong.

Genom samarbete med BUMM på Norrtälje sjukhus, genomförde Färsna Naturcentrum ett **lovläger** i juni 2016 för barn och ungdomar som deltar i barnmottagningens *Familjeviktskola*. Genom friluftsliv har målet varit att visa på allt roligt man kan göra i naturen och det främjar fysisk aktivitet och välbefinnande. Veckan avslutades med lunch vid vindskyddet i skogen där deltagarna bjöd sina familjer, anhöriga, samt personalen på BUMM på lunch. Lägret hade 8 deltagare och under avslutningsaktiviteten deltog 35 personer. Genom Arvsfondsprojektet har vi kunna utvidga lägerverksamheten för att få ett mer långsiktigt arbete för ungas goda hälsa. Färsna Naturcentrum har haft för- och efterträffar för deltagare och de är inbjudna till vinteraktivitet 2017. Susanne Jansson är projektledare för detta hälsoarbete. Styrgruppen/referensgruppen består av målgruppens företrädare från BUMM i Norrtälje, rektorer och lärare från kommunala och enskilda skolor, boende för ensamkommande unga, integrationssamordnare på Norrtälje kommun, personal från skolornas elevhälsa och all personal på Färsna Naturcentrum. Under hösten 2016 träffade vi Norrtälje kommuns Centrala elevhälsa, samt elevhälsoteamet. Frågan är hur vi lyfter in Arvsfondenprojektets beprövade metoder in i skola och förskola för att förebygga god fysisk och psykisk hälsa bland unga, samt att vara en resurs ute i skolorna för att öka elevhälsan? Naturcentrum vill finnas som en långsiktig resurs, inspiratör och kunskapshöjare inom utomhuspedagogik och elevhälsa, med natur och friluftsliv som arena.

Utomhuspedagogik som en metod i SFI-undervisning har varit en av Färsna Naturcentrums stora fokus 2016. Hermods AB som driver SFI i Norrtälje fick statsbidrag av Skolverket för att utveckla undervisning för elever med kort eller ingen skolbakgrund. Kriterierna var att hitta metoder som genomsyras av flexibilitet och individanpassning för att öka kvaliteten i undervisningen. Färsna Naturcentrum har projektlett detta och varit genomförare tillsammans med ordinarie lärare på skolan. Här har IT-pedagog Kicki Hammarlund varit den stora samarbetsparten. Elever har haft sin ordinarie undervisning i trädgård eller naturmiljö på Färsna gård, där vi genom praktiskt arbete i autentiska miljöer tränat svenska. Vi har också strävat efter att bygga självkänsla hos eleverna. I de skiftande miljöerna synliggörs förmågor, kunskaper och erfarenheter på ett enastående sätt. Genom lärande ute med naturskolan, inne i klassrummet och genom det digitala klassrummet kan lärande ske dygnet runt. Färsna Naturcentrum tog fram metodhäftet *Möjligheter utanför klassrummet*. Se <http://bit.ly/2fcxUQH>.

Färsna Naturcentrum vill arbeta vidare med integration/ mångfald långsiktigt då vi är trygga i vår metod, vårt ledarskap och övertygelse att detta är en fantastisk metod! Vi har haft undervisning från maj-december och haft 250 elevbesök. Den 27 november genomförde Färsna Naturcentrum en fortbildning/seminarium med alla pedagoger och rektor på Hermods AB i Norrtälje för att inspirerar till att använda utomhuspedagogik som en ordinarie del av undervisningen på SFI. Färsna Naturcentrum försöker nu hitta vägar för att denna verksamhet ska finnas som en långsiktig resurs i Norrtälje kommun. Vi har metoderna, ledarskapet och passionen!

Färsna Naturcentrum växer

Färsna Naturcentrum har deltagit i Färnsdagen och på julmarknaden och då visat sin verksamhet, samt hållit i aktiviteter som anknyter till vår verksamhet. Besöksantalet dessa tillfällen har sammanlagt varit ca 1 000 personer.

Färsna Naturcentrum har utvecklats mycket under året och responsen är stor från skolor, förskolor, pedagoger och andra intressenter. Sammanlagt har vi haft ca 3 800 deltagare i alla åldrar vid våra olika aktiviteter och i möjligheterna vi skapar för avtalskunder; förutom de öppna publika dagar vi deltagit i vid Färsna gård. Färsna Naturcentrums vision har varit under året att ge positiva naturupplevelser till ALLA. Den gemensamma faktorn i flertalet av våra projekt och visioner är ökad tillgänglighet och mångfald. En tendens vi kan se är att verksamhetens aktiviteter efterfrågas allt mer fördelat över hela året, men där tyngdpunkten fortfarande är vår och sommar.

Färsna Naturcentrums verksamhet har under 2016 stötts av Roslagens Sparbanks Stiftelser, Allmänna arvsfonden och Länsstyrelsen i Stockholms Län.

Susanne Jansson, Anna Westerlund, Lotta Andersson och Nina Söderström ansvarade för Färsna Naturcentrum till största delen under 2016.

Naturvård

Naturvårdsåret 2016 har hos Norrtälje Naturvårdsstiftelse präglats mer av information och seminarier än på många år. Detta var året som det framgångsrika dialog-projektet "Värdefull Odlingsbygd" skulle avslutas, och i och med det genomfördes under våren en seminarieserie på temat "Framtidens lantbruk – ekonomi och ekologi". I kölvattnet följde sedan "Bush-resa" för politiker och beslutsfattare samt ett skogsseminarium i samarbete med Roslagens naturskyddsförening.

Skötsel av områden

Norrtälje Naturvårdsstiftelse har sedan 1992 arbetat med att restaurera och utföra naturvårdsskötsel av slåtterängar, lövängar, rikkärr, havsstrandängar och naturbetesmarker med höga naturvärden. Stiftelsen äger inte själv marken utan har antingen överenskommelser med markägare om skötsel eller så utförs skötseln på uppdrag av till exempel Länsstyrelsen eller Norrtälje kommun. Flera av områdena har blivit skyddade som Natura 2000- områden.

Slåtterängar är en av våra mest artrika naturtyper. I Norrtälje kommun fanns år 1866 nästan 26 000 ha slåtter- och lövängar, det vill säga lika stor areal som det idag finns åker i kommunen. Slåtterängarna har i stort sett sedan dess försvunnit och idag finns endast cirka 35 ha kvar i kommunen.

Under året har stiftelsen ansvarat för skötseln av rikkärren Kista hav och Maran på Vaddö, havsstrandängen Djävulsviken på Vaddö och slåtterängen Kråkhättan i Roslagsbro. Dessa områden sköts med stöd från länsstyrelsen. Områdena berättigar även till miljöstöd ur Landsbygdsprogrammet. Vid Kapellskär förvaltar Naturvårdsstiftelsen ett område i anslutning till Estoniakorset och ångbåtsbryggan. För skötsel av detta område utgår inget stöd från länsstyrelsen. Åtgärderna har bestått av slåtter och höbärgning.

Det praktiska arbetet i områdena har utförts av stiftelsens egen personal i första hand, anlitade entreprenörer eller, vid områdena Maran och Kråkhättan, av deltagare i slåttergillen som anordnas av Roslagens Naturskyddsförening respektive Nyby hembygdsförening.

Områden	Naturtyp	Areal (ha)
Kista hav (N2000)	Rikkärr	1,13
Maran (N2000)	Rikkärr	0,21
Kråkhättan (N2000)	Slätteräng	0,56
Kapellskär	Slätteräng	0,36
Djävulsviken	Strandäng	0,53
Totalt		2,79

Tillsyn av naturreservat

På uppdrag av Länsstyrelsen har Naturvårdsstiftelsen genomfört naturbevakning i åtta naturreservat i Norrtälje kommun; Hummelberget, Kornamossen, Karlsdalsmossen, Rimsjö, Rimsjöskogen, Mornäsan, Råda och Vågsjön. Dessa områden besöktes tre gånger under året och skyltar, gränsmarkeringar och anläggningar kontrollerades och återsköttes till Länsstyrelsen.

Värdefull odlingsbygd

Det natursköna Roslagen har under tusentals år präglats av jordbruket. Regionens odlingsbygd betingar idag sällsynt höga värden avseende natur, kultur och rekreation. De strukturella förändringar som jordbruket genomgått sedan mitten av 1900-talet har dock börjat hota dessa värden. Där det en gång fanns femton lantbrukare finns idag kanske bara en. Betesmarker som förr betades av nöt har nu växt igen. Dessa exempel är säkert bekanta för många och har blivit symboler för en generell utveckling på landsbygden.

Vi befinner oss just nu i ett skeende som kan vara avgörande för om vi ska få behålla de unika kvalitéer som vår region har skänkts genom bland annat ett aktivt jordbruk. Det är hög tid att vi börjar ställa oss själva frågor som visserligen är svåra att svara på men som också kan hjälpa oss att se lite ljusare på situationen. Hur vill vi att framtiden ska se ut på landsbygden? Finns det sätt att vända den negativa utvecklingen? Kan vi hjälpas åt för att bevara det vi har kvar och kanske till och med skapa något bättre?

Projektet Värdefull odlingsbygd pågick 2013–2016 för att i fem utvalda trakter försöka skapa möjligheter att vårda, bevara och utveckla värden som är svåra att mäta. Idén var att samla markägare, aktiva lantbrukare, ideella föreningar, myndigheter och allmänt intresserade för att genom samverkan göra det som kanske inte är möjligt att göra på egen hand. Vi ville även bidra till att invånare tillsammans i varje enskild trakt skulle skapa en gemensam framtidsvision för trakten, något som kan behövas i dessa tider då det är svårt att se det positiva i utvecklingen på landsbygden.

.

De fem trakterna som berörs är:

- Närtuna – sydvästligaste delen gränsande mot två grannkommuner
- Fasterna – utmed Skedviken från Mörby till Alby
- Norr- och Söderhenninge i Ununge socken
- Väsby i norra delen av Brosjöområdet, Roslagsbro
- Kista och Senneby på Vaddö

Deltar i samverkan hittills gör:

- LRF
- hembygdsföreningar
- markägare
- lantbrukare
- allmänt intresserade
- församlingar
- Roslagens Ornitologiska Förening
- Roslagens Naturskyddsförening

Genom projektet har vi också varit i ständig dialog med tjänstemän på Länsstyrelsen.

Under projektiden har många sorters aktiviteter ordnats, framför allt har vi gjort stora framsteg när det gäller restaurering av betesmarker. Bl.a. har c:a 22 ha betesmark helt- eller delvis restaurerats. För att snabbt få en bild av vad som hänt kan man gå in på projektets blogg www.vardefullodlingsbygd.tumblr.com. Som en del i projektet gjordes en omfattande sammanställning av aktiviteter och resultat i en slutrapport.

Ytterligare projekt och uppdrag

Framtidens lantbruk i Norrtälje kommun

Som en del i projektet Värdefull odlingsbygd gjorde NNS en ordentlig satsning på temat Framtidens lantbruk i Norrtälje kommun - ekonomi och ekologi. I ett samarbete med LRF kommungruppen bjöds LRF-medlemmar och projektets deltagare in till två seminarier med olika fokus. Vart och ett av dessa drog en stor skara deltagare som fick ta del av presentationer från mycket prominenta talare. Modererade gjorde författaren och debattören Ann-Helen Meyer von Bremen. WWF Världsnaturfonden, LRF, Hushållningssällskapet och Roslagens Sparbanks stiftelser deltog i finansiering av projektet.

Bushresan

Norrtälje Naturvårdsstiftelse (NNS) bjöd i september 2016, tillsammans med LRF kommungruppen, in till en resa genom ett landskap präglad av igenväxning. Syftet var att informera, förfära och framför allt inspirera till nya idéer kring hur man kan påverka utvecklingen i vårt jordbrukslandskap. Ett 40-tal politiker, tjänstemän och lantbrukare slöt upp för att följa med på Bushresan i Norrtälje kommun - en av tio bushresor som ordnats runtom i landet under 2016 på initiativ av Landsbygdsnätverket. Resan ordnades med stöd från Roslagens Naturskyddsförening, Hushållningssällskapet och Roslagens Sparbank.

Skogsseminarium

I Roslagens Naturskyddsförenings regi ordnades ett seminarium med namnet Hyggesfritt skogsbruk - hållbart även ekonomiskt? 3 oktober. NNS var partner och tog det huvudsakliga ansvaret för värvning av talare och deltagare samt planering. Seminariet som hölls på Roslagens Sparbank drog hela 120 besökare. Huvudtalare var Sven Uhlås och utöver honom var SLU, Skogsstyrelsen, Sveaskog, LRF Mälardalen och Mellanskog inbjudna som medverkande.

Blommor för Bin – uppstart

Under 2015 hade NNS i uppdrag från företaget Bee Urban att genomföra en förstudie på ett projekt som syftar till att skapa pollen- och nektarresurser för pollinerande insekter i framför allt södra Sveriges slättbygder. Förstudien mål var att utforma ett projekt i vilket företaget ska samla in pengar från allmänheten för att kunna bekosta åtgärder från lantbrukare. Åtgärderna består i att lantbrukarna etablerar en vallbaljväxtblandning med en gynnsam sammansättning av örter. I uppdraget ingick även att söka stöd till uppstart av projektet under 2016 vilket beviljades från WWF Världsnaturfonden. Under första halvan av 2016 hade NNS uppdraget att leda projektet på halvtid. Arbetet handlade främst om att bygga upp kommunikationsplattformar, ta fram kommunikationsmaterial, värva lantbrukare och samla in medel till åtgärder. Projektet som startats på initiativ av NNS mottogs mycket väl bland lantbrukare och deras organisationer. Arbetet avslutades med flera dagars fältbesök på gårdar i Skåne och senare även en del marknadsföring av projektet på Almedalsveckan. Ett par av Sveriges större livsmedelsföretag började under året visa intresse för projektet.

BirdLife Sverige – sånglärka och ortolansparv

NNS har sedan lång tid tillbaka haft i uppdrag från BirdLife Sverige att leda projektet Rädda Sånglärkan under vissa tider på året, så också 2016. Uppdraget omfattade 90 h under perioden mars-april och augusti-oktober.

Under maj hade NNS i uppdrag omfattande 106 h att genomföra försök till återetablering av ortolansparv på fyra platser i Norrtälje kommun. I Västanberga, Närtuna lyckades en hane av arten attraheras till platsen genom uppspelning av låtet från en artfrände. Hanens besök var dock tillfälligt och utsikterna för att arten åter ska etablera sig i Norrtälje kommun verkar mycket dåliga.

Våtmarksprojekt i Hederviken

Under 2014-15 genomfördes förstudie och projektering av en våtmarksanläggning i Hederviken, Närtuna. Under 2016 har projektet i princip legat på is i väntan på tydligare initiativ från markägaren.

Naturen i Litteraturen

Under året inleddes ett samarbete med Stadsbiblioteket i Norrtälje som resulterade i ett evenemang under en s.k. Roslagslördag på biblioteket med temat naturen i litteraturen. Uppträdde gjorde Charlotte Brusewitz och Staffan Söderblom.

Roslagsleden

NNS genomförde under hösten och vintern en förstudie med att lägga grunden till ett fortsatt arbete med att utveckla- och tillgängliggöra naturvärden utmed Roslagsleden.

Leden studerades och dokumenterades i fält. Knappt 500 bilder från leden finns nu att ta del av med hjälp av webbtjänsten Flickr och utifrån erfarenheterna togs förslag på enklare och mer omfattande åtgärder fram. Det huvudsakliga resultatet från förstudien är de upplevelser vi hade av naturen utmed leden samt den stora skillnad, aktörer emellan, som finns avseende synen på ledens syfte. Strukturella förändringar som skett inom jord- och skogsbruk har satt sin tydliga prägel på naturen och snarare än att fokusera detaljer valde NNS att ägna sig åt de större frågorna som rör just ledens syfte.

Slutrapporten erbjuder konkreta förslag på hur samarbete med framför allt skogsägare skulle kunna se ut. I rapporten presenteras även förslag på hur en ny karttjänst kan utformas samt hur terrängslingor utmed leden och alternativa dragningar kan förhöja dess värden.

Naturvårdshuggningar

Norrtälje Naturvårdsstiftelses naturvårdsteam har under 2016 genomfört ett flertal praktiska insatser inom ramen för projektet Värdefull Odlingsbygd. Framförallt i Närtunaby och Nånö har stiftelsen gjort stora praktiska naturvårdsinsatser.

Styrelse och personal

Styrelse

Under verksamhetsåret 2016 har styrelsen för Norrtälje Naturvårdsstiftelse bestått av följande ledamöter:

- Bridget Wedberg (mp) – ordförande
- Olle Wahlgren (m) – vice ordförande
- Kristina Drotz (s) - ledamot
- Kurt Pettersson (c) - ledamot
- Karin Beronius (l) - ledamot
- Leif Johansson (kd) - ledamot
- Bertil Karlsson (v) - ledamot
- Kent Björklund (roop) - ledamot
- Hans-Ove Skogh (sd) - ledamot
- Nils Edberg (RNF) - ledamot
- Micael Söderman (ROF) – ledamot

- Krister Stighäll (mp) - ersättare
- Christina Hallingström (s) - ersättare
- Amalia Mattson (c) - ersättare
- Pehr Olof Ohlberger (m) - ersättare
- Per Börjesson (fp) - ersättare
- Bengt Carlström (kd) - ersättare
- Ingela Brinkefeldt (v) – ersättare
- Marie Karlsson (roop) - ersättare
- Ingemar Ögren (sd) - ersättare

- Rolf Embro (RNF) - ersättare
- Gert Straschewski (ROF) - ersättare

Styrelsen har sammanträtt vid fem tillfällen under 2016; 16:e februari, 19:e april, 8:e juni, 13:e september samt 7:e december.

Personal

Stiftelsens anställda under 2016 har varit:

- Lotta Andersson, VD och projektledare
- Tobias Nilsson, projektledare och verksamhetsansvarig naturvård
- Anna Westerlund, projektledare och verksamhetsansvarig Färsna Naturcentrum
- Susanne Jansson, projektledare och naturskolepedagog Färsna Naturcentrum
- Annelie Nohrin, naturvårdare
- Lotta Gustavsson, naturvårdare
- Kristian Berlin, naturvårdare
- Nina Söderström, assisterande naturskolepedagog
- Suzzie Engström, ekonomiadministratör

Köpta tjänster och utbildning

Konsulter & Entreprenörer

Farmartjänst i Roslagen anlitas sommarens 2016 för att utföra rikkärrsslätter. TW´s däck och diverse har under året anlitas för diverse praktiska moment och maskinunderhåll på Färsna gård samt handledning av praktikelever.

Stiftelsens löneadministration har skötts av Veronica Ljungström, V.E.L.J. ekonomi i Roslagen. Deklaration och bokslut 2015 har utförts av Veronica Ljungström, V.E.L.J. ekonomi i Roslagen, revision har utförts av Alexandra Lindqvist, Hammarbergs Revisionsbyrå.

Utbildning och kurser

Under 2016 har Naturvårdsstiftelsens personal deltagit i följande utbildningar och kurser:

- Anna Westerlund deltog i Skolverkets höstkonferens "Alla barn har rätt till ett eget språk", Göteborg och Stockholm
- Susanne Jansson har deltagit i FaR-utbildning
- Lotta Andersson och Annelie Nohrin deltog i länsstyrelsens kurs i gränsmarkering av naturreservat under oktober.
- Tobias Nilsson deltog i seminariet Utan pengar - inga hagar och ängar. Kungliga skogs- och lantbruksakademin i november.
- Tobias Nilsson deltog i Jordbruksverkets kurs i förgröningsrådgivning och presenterade på kursen projektet Blommor för Bin för närvarande rådgivare. Stockholm i november.
- Tobias Nilsson deltog i ett seminarium om Resultat- och värdebaserade miljöersättningar i landsbygdsprogrammet. Riksdagen i februari.
- Samtliga i personalen har under året deltagit i Räddningstjänstens kurs i Hjärt- Lungräddning

Norrtälje Naturvårdsstiftelse i media 2016

Ett urval av artiklar om verksamheten och olika projekt som stiftelsen driver:

- 160217 Notis om seminarium om mjölkens framtid arrangerat tillsammans med LRF.
- 160219 Notis om seminariet om mjölkens framtid.
- 160420 Inslag i P4 Malmöhus om "Blommor för bin".
- 160509 Artikel om Färsna Naturcentrum nominerad till Naturvårdspriset 2016.
- 160519 Artikel om att upprustningen av Färsna gård skjuts upp.
- 160521 Artikel: På väg mot en bättre Roslagsled, med Tobias Nilsson
- 160628 Artikel i Norra Skåne och Skånska dagbladet om "Blommor för bin" med Tobias Nilsson.
- 160701 Inslag i SVT Nyheter Skåne om "Blommor för bin" med Tobias Nilsson.
- 160810 NNS medverkade i artikeln "Så blir du miljösmart i trädgården"
- 160911 Artikel i Kristianstadsbladet om "Blommor för bin" med Tobias Nilsson.
- 160929 Artikel om "Bushresan".
- 160930 Artikel: "Möjligheter som inte finns i klassrummet". Om SFI på Färsna Gård.
- 161006 Artikel; "Stort intresse för skogsbruk utan kalhyggen", om seminariet.

Norrtälje Naturvårdsstiftelse

Norrtälje Naturvårdsstiftelse är en kommunalt inrättad stiftelse vars syften är;

- att ta tillvara och stärka allmänhetens intresse för miljö- och naturvårdsfrågor
- att informera om Roslagens natur, om miljövard och om naturvårdsfrågor
- att bevara och skydda miljö- och naturvårdsvärden av stort allmänt intresse
- att förvalta naturreservat, naturvårdsområden och övriga naturvärden

Dessa syften uppfylls inom Norrtälje Naturvårdsstiftelses olika verksamheter

Kontakta oss:

Norrtälje Naturvårdsstiftelse, Färsna gård 1, 761 54 Norrtälje

norrtalje@naturvardsstiftelse.se

0176 – 184 02, 0176 – 184 07

www.naturvardsstiftelse.se

www.farsnanaturcentrum.se

Årsredovisning för

Norrtälje Naturvårdsstiftelse

814401-0033

Räkenskapsåret
2016-01-01 - 2016-12-31

Innehållsförteckning:	Sida
Förvaltningsberättelse	1-2
Resultaträkning	3
Balansräkning	4-5
Noter	6
Noter till resultaträkning	7
Noter till balansräkning	7-8
Underskrifter	9

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Norrtälje Naturvårdsstiftelse, 814401-0033, med säte i Norrtälje får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2016, stiftelsens 28:e räkenskapsår.

Verksamheten

Allmänt om verksamheten **Stiftelsens ändamål är**

att tillvarata och stärka allmänhetens intresse för miljö och naturvårdsfrågor
att informera om Roslagens natur, miljövard och de ekologiska sambanden
att bevara och skydda miljö och naturvärden av stort allmänt intresse
att förvalta naturreservat, naturvårdsområden och övriga naturvärden

Ägarförhållanden

Norrtälje Naturvårdsstiftelse inrättades genom ett beslut i Norrtälje kommunfullmäktige den 24 april 1989.

Verksamhet 2016

Norrtälje Naturvårdsstiftelse är idag uppdelad i tre verksamhetsdelar; naturvård, förvaltning av Färsna gård samt pedagogisk verksamhet vid Färsna Naturcentrum.
Stiftelsen har under verksamhetsåret förvaltat Färsna gård på uppdrag av Norrtälje kommun.
Naturvårdsstiftelsens mål med förvaltningen av Färsna gård är att ha en gård med småskaligt jord- och skogsbruk som är öppen och tillgänglig för alla och speglar en Roslagsgård från tidigt 1900-tal. Under verksamhetsåret 2016 har kommunens upprustningsplan för Färsna gård lagts på is. Planen, att renovera och rusta befintliga byggnader i behov samt uppföra en ny ladugårdsbyggnad som skulle inrymma både samlingslokaler och personalutrymmen, förkastades helt av kommunledningen i maj 2016 och alla processer avstannade. Resterande del av året har stiftelsens styrelse aktivt arbetat för att försöka få igång byggnationerna igen. Parallellt med denna process har styrelsen verkat för att få till stånd ett nytt förvaltningsavtal för Färsna gård. Ett avtal som inkluderar el och VA och dessutom omfattar ett driftsbidrag för gården. Vid årets slut har styrelsen fått ett löfte från Norrtälje kommun att ett nytt förvaltningsavtal kan bli verklighet under våren 2017.
Färsna Naturcentrum, är naturvårdsstiftelsens pedagogiska verksamhet och skall utgöra ett besöks-, informations- och utbildningscentrum för aktiviteter knutna till naturvård, friluftsliv, kulturmiljövård samt jord- och skogsbruk. Under 2016 har det inom Färsna Naturcentrum genomförts ett stort antal naturdagar med skolklasser, både från Norrtälje kommun och från andra kommuner i Stockholms län. Stöd för naturdagar för kommunens skolbarn lämnades av Roslagens sparbanks stiftelser. Färsna Naturcentrum har, utöver sina ordinarie naturdagsuppdrag, projektlett ett flertal projekt. Bland annat Allmänna Arvsfonden-projektet Natur och Växtkraft för alla, Skolverket-finansierade SFI-samarbetet Utomhuspedagogik som en metod i SFI-undervisningen samt LONA projektet Gröna klassrum. Året har också präglats av flera omfattande processledningsuppdrag för förskolor i Norrtälje kommun, något som är nytt men snabbt blivit mycket uppskattat. Under året har också ett antal skolor haft avtal med Färsna Naturcentrum avseende naturdagar och nyttjande av platser, bla Montessoriskolan i Norrtälje, Freinetskolan Hugin, och Norrtälje Naturbruks och Teknikgymnasium.
Naturvärden i stiftelsen har under verksamhetsåret avslutat det framgångsrika projektet Värdefull odlingsbygd och utfört en mängd stora och små uppdrag. Dessutom har stiftelsen under året genomfört flera olika naturvårdsseminarier med stor uppslutning. Naturvårdsstiftelsen har under 2016 utfört naturbevakning och tillsyn av 8 naturreservat på uppdrag av Länsstyrelsen och praktiskt arbete med slätter av rikkärr och slättermarker har utförts, även detta på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län.
Ekonomiskt har stiftelsen haft ett bra år med flera stora projekt och ett stort antal uppdrag och avtal. Ett verksamhetsbidrag omfattande 600 Tkr från Norrtälje kommun beviljades i juni månad vilket gav en välkommen stabilitet i ekonomin.
Under året har Naturvårdsstiftelsens styrelse sammanträtt vid fem tillfällen. 8 personer har varit anställda i varierande omfattning och VD har varit Lotta Andersson.
Naturvårdsstiftelsen ser fram emot ett händelserikt 2017 med många nya uppdrag och projekt att genomföra och förvalta.

Flerårsöversikt

	2016	2015	2014	Belopp i Tkr 2013
Rörelsens intäkter, tkr	4 475	3 129	3 528	3 825
Resultat efter finansiella poster, tkr	277	-512	-309	43
Balansomslutning, tkr	1 412	831	1 945	1 950
Soliditet, %	47	46	46	62
Medelantalet anställda	7	7	7	8

Förändringar i eget kapital

	Fritt eget kapital	Årets resultat
Vid årets början	894 468	-512 187
Disposition enl årsstämmobeslut		
Omföring av föreg års vinst	-512 187	512 187
Årets resultat		276 729
Vid årets slut	382 281	276 729

Resultatdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel, kronor 276 729, disponeras enligt följande:

	Belopp i kr
Balanseras i ny räkning	276 729
Summa	276 729

Vad beträffar stiftelsens resultat och ställning framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

Resultaträkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2016-01-01- 2016-12-31</i>	<i>2015-01-01- 2015-12-31</i>
Rörelseintäkter, lagerförändring m.m.			
Nettoomsättning		1 128 384	644 204
Bidrag		3 346 794	2 484 742
Summa rörelseintäkter, lagerförändring m.m.		4 475 178	3 128 946
Rörelsekostnader			
Råvaror och förnödenheter		17 088	-
Övriga externa kostnader		-1 657 234	-1 051 787
Personalkostnader	2	-2 539 351	-2 569 903
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	3	-16 960	-18 953
Summa rörelsekostnader		-4 196 457	-3 640 643
Rörelseresultat		278 721	-511 697
Finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	4	144	449
Räntekostnader och liknande resultatposter	5	-2 136	-939
Summa finansiella poster		-1 992	-490
Resultat efter finansiella poster		276 729	-512 187
Bokslutsdispositioner			
Resultat före skatt		276 729	-512 187
Skatter			
Årets resultat		276 729	-512 187

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer	6	20 000	36 960
Summa materiella anläggningstillgångar		20 000	36 960
Summa anläggningstillgångar		20 000	36 960
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m.m.</i>			
Råvaror och förnödenheter		17 088	-
Summa varulager		17 088	-
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		97 281	49 400
Övriga fordringar		33 980	61 326
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	7	282 810	223 346
Summa kortfristiga fordringar		414 071	334 072
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank	8	938 369	442 366
Summa kassa och bank		938 369	442 366
Summa omsättningstillgångar		1 369 528	776 438
SUMMA TILLGÅNGAR		1 389 528	813 398

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Eget kapital i ideella föreningar och stiftelser</i>			
Eget kapital i ideella föreningar och stiftelser		382 281	894 468
Summa eget kapital i ideella föreningar och stiftelser		382 281	894 468
<i>Årets resultat</i>			
Årets resultat		276 729	-512 187
Summa årets resultat		276 729	-512 187
Summa eget kapital		659 010	382 281
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		33 051	78 669
Skatteskulder		17 259	-
Övriga skulder		111 592	72 850
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	10	568 616	279 598
Summa kortfristiga skulder		730 518	431 117
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1 389 528	813 398

Noter

Belopp i kr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2016:10 Årsredovisning i mindre företag.

Värderingsprinciper m m

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats utifrån anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Redovisning av (övriga) intäkter

Som inkomst redovisar stiftelsen det verklig värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Fordringar

Fordringar är redovisade till anskaffningsvärde minskat med eventuell nedskrivning.

Avskrivningsprinciper för anläggningstillgångar

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad nyttjandeperiod. Följande avskrivningstider tillämpas:

Anläggningstillgångar	År
Materiella anläggningstillgångar:	
-Maskiner	20
-Möbler	10
-Övriga inventarier, verktyg och installationer	20

Skillnaden mellan ovan nämnda avskrivningar och skattemässigt gjorda avskrivningar redovisas som ackumulerade överavskrivningar, vilka ingår i obeskattade reserver.

Definition av nyckeltal

Nettoomsättning

Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Resultat efter finansiella poster

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, men före extraordinära intäkter och kostnader.

Soliditet

Eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt (22 %) i förhållande till balansomslutningen.

Varulager

Företaget räknar in indirekta tillverkningskostnader i anskaffningsvärdet för egentillverkade varor.

Noter till resultaträkning

Not 2 Anställda och personalkostnader

Personal

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Män	2	2
Kvinnor	5	5
Totalt	7	7

Not 3 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Maskiner, inventarier, verktyg och installationer	16 960	18 953
Summa	16 960	18 953

Not 4 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Ränteintäkter, övriga	144	449
Summa	144	449

Not 5 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Räntekostnader, övriga	2 136	939
Summa	2 136	939

Noter till balansräkning

Not 6 Inventarier, verktyg och installationer

	2016-12-31	2015-12-31
Akkumulerade anskaffningsvärden:		
-Vid årets början	172 693	172 693
Vid årets slut	172 693	172 693
Akkumulerade avskrivningar enligt plan:		
-Vid årets början	-135 733	-116 782
-Årets avskrivning anskaffningsvärden	-16 960	-18 953
Vid årets slut	-152 693	-135 735
Redovisat värde vid årets slut	20 000	36 958

Not 7 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2016-12-31	2015-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	81 002	80 200
Övriga förutbetalda kostnader och uppl intäkter	30 058	-
Upplupna intäkter	171 750	143 146
	282 810	223 346

Not 8 Checkräkningskredit

	2016-12-31	2015-12-31
Beviljad kreditlimit	50 000	50 000
Outnyttjad del	-50 000	-50 000
Utnyttjat kreditbelopp	-	-

Not 9 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

Ställda säkerheter

	2016-12-31	2015-12-31
Ställda panter och säkerheter	Inga	Inga

Eventalförpliktelser

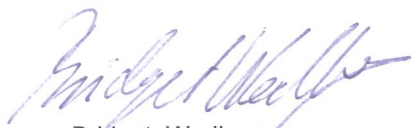
Eventalförpliktelser	Inga	Inga
----------------------	------	------

Not 10 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

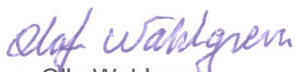
	2016-12-31	2015-12-31
Förutbetalda hyresintäkter	45 000	66 039
Förutbetalda intäkter	165 172	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	358 444	213 559
	568 616	279 598

Underskrifter

Norrtälje 2017- -

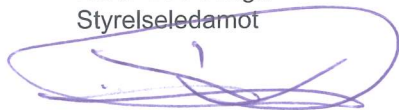
Bridget Wedberg
Styrelseordförande

Olle Wahlgren
Styrelseledamot

Hans-Ove Skogh
Styrelseledamot

Leif Johansson
Styrelseledamot

Kent Björklund
Styrelseledamot

Micael Söderman
Styrelseledamot

Lotta Andersson
Verkställande direktör

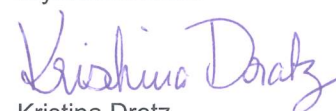
Bertil Karlsson
Styrelseledamot

Nils Edberg
Styrelseledamot

Kurt Pettersson
Styrelseledamot

Kristina Drotz
Styrelseledamot

Karin Beronius
Styrelseledamot

Min/Vår revisionsberättelse har lämnats den 23/5 2017

Alexandra Lindqvist
Auktoriserad revisor

Maj Aberg Palm
Lekmannarevisor

utsedd av Norrtälje kommun

Rolf Ström
Lekmannarevisor
utsedd av Norrtälje kommun

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Norrtälje Naturvårdsstiftelse
Org.nr 814401-0033

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Norrtälje Naturvårdsstiftelse för räkenskapsåret 2016.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 2016-12-31 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror

på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Norrtälje Naturvårdsstiftelse för räkenskapsåret 2016.

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförfordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorers ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Norrtälje den 23/5 2017

Alexandra Lindqvist
Auktoriserad revisor

Maj Åberg Palm

Rolf Ström

2017-05-19

REVISIONSBERÄTTELSE

Norrtälje Naturvårdsstiftelse

Vi har granskat årsbokslut och räkenskaperna samt styrelsens förvaltning av Norrtälje Naturvårdsstiftelse (NNS) avseende verksamhetsåret 2016-01-01 - 2016-12-31.

Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsbokslutet och förvaltningen mot bakgrund av vår revision.

Revisionen är utförd i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsbokslutet inte innehåller väsentliga fel. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsbokslutet har upprättats i enlighet med god revisionssed i Sverige. Styrelsen ledamöter har, enligt vår bedömning, inte handlat i strid med gällande stadgar och beslut. Revisionen noterar att styrelsen under verksamhetsåret väsentligt utvecklat sina rutiner vad avser styrning och uppföljning av stiftelsens ekonomiska status.

Vi tillstyrker att

- resultat- och balansräkningen fastställs
- det uppkomna resultatet disponeras enligt styrelsens förslag
- styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2016-01-01 – 2016-12-31

Norrtälje den 19 maj 2017

Maj Åberg Palm

Av Norrtälje kommun utsedd revisor

Rolf Ström

Av Norrtälje kommun utsedd revisor